

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3296/2018. (X. 1.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a közúti közlekedésről szóló a 1988. évi I. törvény 15/C. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.
2. Az Alkotmánybíróság a közúti közlekedésről szóló a 1988. évi I. törvény 15/C. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló – az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésére és a XIII. cikk (1) bekezdésére alapított – indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] A Budai Központi Kerületi Bíróság bírója az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – a 11.P.XI.24.645/2017. szám alatt folyamatban levő per felfüggesztése mellett – egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett a közúti közlekedésről szóló a 1988. évi I. törvény (a továbbiakban: Kkt.) 15/C. § (2) bekezdésével összefüggésben. Álláspontja szerint a támadott rendelkezés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az M) cikk (2) bekezdését, az R) cikk (2) bekezdését, a T) cikk (1)–(2) bekezdéseit, I. cikkét [tartalmilag az indítvány az I. cikk (3) bekezdésére hivatkozik], a XIII. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, a XXIV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [2] Az indítvány alapjául szolgáló ügyben az alperes 2017. május 2-án várakozási díj megfizetése nélkül parkolt, azonban – állítása szerint – a pótdíj kiszabásáról szóló, a szélvédőjére helyezett értesítést nem kapta meg, így a pótdíjtarozásról csak a 2017. július 8-án kézbesített fizetési felszólításból értesült. A parkolási díjat és az alappótdíjat ezután megfizette, indokolatlannak tartja azonban, hogy a felperes a 15 napon túl fizetendő, emelt összegű pótdíjat követeli tőle.
- [3] A Kkt. 15/C. § (2) bekezdése alapján a pótdíj összege a pótdíj kiszabásának napját követő 15 napon belüli befizetés esetén az adott napon belül díjköteles időszakra és további két órai várakozásra számított várakozási díj (alappótdíj vagy csökkentett összegű pótdíj), 15 napon túli befizetés esetén pedig az egy órai várakozási díj negyvenszerese (emelt összegű pótdíj). Az alappótdíj kiszabásáról szóló értesítést a jármű szélvédőlapátján vagy a járművön egyéb jól látható helyen kell elhelyezni. A gyakorlatban ezt rendszerint fénykép is igazolja, de ez még – mutat rá az indítványozó bíró – nem bizonyítja, hogy az értesítés valóban el is jutott az üzemben tartóhoz. Ez azt jelenti, hogy az első értesítéshez való „hozzájutás kérdésében a véletlenszerűség dominál”, ebből következően pedig az emelt összegű pótdíj fizetésére vonatkozó kötelezettség beálltának mintegy „szerecssejellege” van.
- [4] Az indítványozó kifejti, hogy az Alaptörvény „B) cikk (1) bekezdése, az R) cikk (2) bekezdése, a T) cikk (1) és (2) bekezdései és az I. cikk sérelmével a jogállamisághoz és jogbiztonsághoz való jog, a jogkorlátozás arányossága és szükségessége elvei ellentétesek a támadott jogszabállyal”. Kétségtelen – hangzik az érvelés –, hogy a fizetési felszólítás kézbesítése bonyolultabb és költségesebb eljárás az értesítésnek a járművön történő elhelyezéséhez képest, ugyanakkor az alappótdíjazáshoz képest az emelt összegű pótdíjazás már nem tömeges jelenség. Indokoltabb lenne, ha a pótdíj növekedésére csak az erre figyelmeztető fizetési felszólítás szabályszerű kézbesítését követően lenne lehetőség, vagy ha a jogalkotó megnövelné a 15 napos határidőt, esetleg ha a pótdíj emelkedéséről szóló szabályt teljesen eltörölné. A jogalkotó e „módozatok valamelyikével tesz csak eleget a jogbiztonság követelményének”, különös tekintettel arra, hogy a 11/1992. (III. 5.) AB határozat szerint „[a] jogbiztonság megköveteli a jogszabályok olyan világos és egyértelmű fogalmazását, hogy mindenki, akit

érint, tisztában lehessen a jogi helyzettel, ahhoz igazíthassa döntését és magatartását, s számolni tudjon a jogkövetkezményekkel” (ABH, 1992, 77, 91–92.).

- [5] Az indítványban foglaltak szerint a támadott szabályozás – megsértve az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit – észszerű ok nélkül tesz különbséget az első értesítéshez hozzájutók és az ahhoz hozzá nem jutók között, utóbbiak ugyanis nincsenek abban a helyzetben, hogy eldöntsék, befizetik-e a csökkentett összegű (alap)pótdíjat vagy sem.
- [6] A Kkt. 15/C. § (2) bekezdése alapján vélelmezni kell, hogy a járművön elhelyezett értesítést az érintett valóban meg is kapta, és e „*quasi* vélelem a pótdíj automatikus növekedése tekintetében megdönthetetlen”, a felróhatóság hiányát nem bizonyíthatja az érintett, mert nemleges bizonyításnak nincs helye. Ez pedig az indítványozó megítélése szerint sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [7] Emellett az emelt összegű pótdíj fizetésére vonatkozó kötelezettség az indítványozó szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozva „nem arányos és nem feltétlenül szükséges korlátozással” csökkenti a parkolást igénybevevő vagyont.
- [8] Végezetül a támadott előírás az indítványozó szerint az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésével is ellentétben áll, mert a fogyasztói jogok védelme megköveteli, hogy a fogyasztó csak akkor nézzen szembe emelt polgári jogi szankcióval, ha igazolható módon értesítették arról, hogy saját döntésével, magatartásával – az alappótdíj befizetésével – elkerülheti azt.
- [9] Összefoglalva: az indítványozó szerint az „emelt pótdíjért való felelősség annyiban alaptörvény-ellenes, hogy a nem emelt pótdíj befizetése elmaradásával érintett időtartam (a parkolási eseménytől számított 15 nap) elmúlása után anélkül áll be emelt pótdíj fizetési kötelezettség, hogy az emelt pótdíj fizetési kötelezettség jogkövetkezményére is figyelmeztető, de az eredeti pótdíjra vonatkozó fizetési felszólítás a parkolást igénybevevő részére szabályszerű – és hitelt érdemlően igazolt, de címzetti felróhatóság esetén legalább hitelt érdemlően igazolandó feltételekhez kötött jogszabályi vélelem (s semmiképpen sem jogszabályi fikció) szerinti – kézbesítése az emelt pótdíj fizetési kötelezettség beálltát megelőző ésszerű, a teljesítéshez szükséges időtartammal megelőzően megtörtént.”
- [10] Megjegyzendő, hogy az indítványozó nem kérte nemzetközi szerződésbe ütközés megállapítását, de utalt arra, hogy az ügyben az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 6., 13. és 14. cikke is sérül.

II.

- [11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„M) cikk (2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.”

„R) cikk (2) Az Alaptörvény és a jogszabályok mindenkire kötelezőek.”

„T) cikk (1) Általánosan kötelező magatartási szabályt az Alaptörvény és az Alaptörvényben megjelölt, jogalkotó hatáskörrel rendelkező szerv által megalkotott, a hivatalos lapban kihirdetett jogszabály állapíthat meg. Sarkalatos törvény eltérően is megállapíthatja az önkormányzati rendelet és a különleges jogrendben alkotott jogszabályok kihirdetésének szabályait.

(2) Jogszabály a törvény, a kormányrendelet, a miniszterelnöki rendelet, a miniszteri rendelet, a Magyar Nemzeti Bank elnökének rendelete, az önálló szabályozó szerv vezetőjének rendelete és az önkormányzati rendelet. Jogszabály továbbá a Honvédelmi Tanács rendkívüli állapot idején és a köztársasági elnök szükségállapot idején kiadott rendelete.”

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges

mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

[12] 2. A Kkt. támadott előírása:

„15/C. § (2) A pótdíj összege a pótdíj kiszabásának napját követő 15 napon belüli befizetés esetén az adott napon belül díjköteles időszakra és további két órai várakozásra számított várakozási díj, 15 napon túli befizetés esetén az egy órai várakozási díj negyvenszerese. E bekezdés alkalmazása során befizetésnek minősül a fizetési művelet elindítása is. A pótdíj kiszabásáról szóló értesítést a jármű szélvédőlapján, vagy a járművön egyből jól látható helyen kell elhelyezni.”

III.

- [13] 1. Az Alkotmánybíróságnak állandó gyakorlata szerint mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv. 25. és 52. §-ában írt formai és tartalmi feltételeknek [pl. 3192/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [13]–[19], 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [4]–[10], 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24], a legutóbbi gyakorlatból lásd pl. 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7], 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]].
- [14] A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént.
- [15] Az Abtv. 52. § (1) bekezdésében rögzített határozott kérelem követelménye akkor teljesül, ha az indítvány eleget tesz Abtv. 52. § (1b) bekezdésében rögzített konjunktív feltételeknek. E feltételeket áttekintve jelen ügyben a következők állapíthatók meg. A bírói kezdeményezés tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét a megfelelő Abtv. rendelkezés [Abtv. 25. § (1) bekezdés] feltüntetésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Az indítvány kitér az eljárás megindításának indokára: a bíró kérelmében leírja az alaptörvény-ellenesnek vélt norma és az egyedi ügy kapcsolatát [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. A kérelem megjelöli a támadott jogszabályi rendelkezést, a Kkt. 15/C. § (2) bekezdését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], és az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [16] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével. E feltételnek az indítvány csak részben tesz eleget, ugyanis az indítványozó az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését, valamint a T) cikk (1)–(2) bekezdéseit csak felsorolta, de nem támasztotta alá érvekkel a támadott jogszabályi előírások és ezen alaptörvényi cikkek kapcsolatát. Szintén nem tudott érdemben foglalkozni az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével, e rendelkezés ugyanis a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot garantálja, a kérelem indokolása szerint azonban a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérül, parkolási ügyekben továbbá nem is folyik hatósági eljárás. Az Alkotmánybíróság emlékeztet gyakorlatára, amely szerint „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt

követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” [lásd pl. 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212], 3124/2018. (IV. 9.) AB végzés, Indokolás [19]].

- [17] Megállapítja továbbá az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozónak az Egyezmény egyes cikkeinek a sérelmére vonatkozó utalásai sem felelnek meg a határozott kérelem követelményének: az indítványozó egyrészt nem kérte nemzetközi szerződésbe ütközés megállapítását, másrészt hivatkozásait nem támasztotta alá indoklással.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság a Kkt. indítvánnyal támadott rendelkezését korábban már két határozatában vizsgálta [3175/2013. (X. 9.) AB határozat, 3215/2013. (XII. 2.) AB határozat]. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében, ha alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással – ha a körülmények alapvetően nem változtak meg – nincs helye az alaptörvényellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvényellenesség megállapítására irányuló vizsgálatának (*res iudicata*). Meg kellett tehát vizsgálni, hogy jelen ügyben ítélt dologról van-e szó.
- [19] A 3215/2013. (XII. 2.) AB határozat alkotmányjogi panasz alapján a Kkt. 15/C. § (2) bekezdés első mondatának „15 napon túli befizetés esetén az egy órai várakozási díj negyvenszerese” fordulatát vizsgálta. E korábbi ügyben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, M) cikk (2) bekezdésének és XXII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére vonatkozó kérelemmel az Alkotmánybíróság nem foglalkozott érdemben, ennél fogva az Abtv. 31. § (1) bekezdése alapján e körben ítélt dolog eleve nem állhat fenn. Érdemben vizsgálta viszont a határozat az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, XV. cikk (1) bekezdésével és XXVII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előterjesztett kérelmet. Az indítványozó jelen ügyben is részben a XIII. cikk (1) bekezdésére és a XV. cikk (1)–(2) bekezdéseire hivatkozott. A XV. cikk vonatkozásában a korábbi ügyben az indítványozó arra hivatkozott, hogy a magánparkolók működtetőit hátrányosan megkülönbözteti a jogalkotó, mert ők nem jogosultak a jogszabály alapján emelt összegű pótdíjat követelni. Hangsúlyozandó azonban, hogy jelen ügyben az indítványozó más szempontból – a járműn elhelyezett értesítéshez hozzájutók és hozzá nem jutók vonatkozásában – kéri diszkrimináció megállapítását, *res iudicata* ezért nem áll fenn. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben – a pótdíj mértékét vizsgálva – a korábbi ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a pótdíj mint kötelmi követelés és a tulajdonhoz való jog között nincs érdemi alkotmányjogi kapcsolat, ezért az indítványt elutasította. A 3215/2013. (XII. 2.) AB határozat ezért ebben a vonatkozásban ítélt dolog (*res iudicata*) megállapítását teszi szükségessé.
- [20] A 3175/2013. (X. 9.) AB határozat bírói kezdeményezés alapján érdemben vizsgálta a Kkt. 15/C. § (1)–(2) bekezdéseinek, valamint 15/D. § (2) bekezdésének az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésével és XXVIII. cikk (7) bekezdésével való összhangját. Megállapításra került, „önmagában amiatt, hogy a parkolási célú jogviszonyokban a Kkt. alapján a szolgáltató jogkövetkezményként növekvő összegű pótdíjat alkalmazhat, illetve a pótdíj kiszabásáról szóló értesítést a jármű szélvédőlapátján vagy a járművön egyéb jól látható helyen kell elhelyezni, az M) cikk (2) bekezdésének sérelme nem állapítható meg” (Indokolás [11]). „Az, hogy az idő múlásával a pótdíj összege nagymértékben növekedik, azzal indokolható, hogy kilátásba helyezése az egyébként kisösszegű díj és pótdíj önkéntes megfizetésére ösztönzi a szerződésszegőt. Ezzel csökkenthető a követelt összeggel arányban nem álló költségekkel járó bírósági igényérvényesítések száma. A parkolási célú jogviszonyok sajátosságaira tekintettel is (tömeges előfordulás, kisösszegű követelések) a támadott pótdíj rendelkezések nem borítják fel a szerződő felek közötti mellérendelt helyzetet.” (Indokolás [12]). Jelen ügyben az indítványozó az Alaptörvénynek ugyanerre a rendelkezésre és azonos alkotmányjogi összefüggésre – a fogyasztói érdekek védelmének érvényre juttatására – hivatkozva kér alaptörvényellenességet megállapítani, ezért e tekintetben ítélt dolog áll fenn. Érdemi vizsgálatnak tehát a Kkt. 15/C. § (2) bekezdése és az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 31. § (1) bekezdése alapján nincs helye.
- [21] Az ítélt dolognak minősülő indítványt az Alkotmánybíróság az Abtv. 64. § f) pontja alapján a rendelkező rész 2. pontjában foglaltak szerint visszautasította.

- [22] 3. A kifejtettek értelmében az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta érdemben, hogy a Kkt. 15/C. § (2) bekezdése sérti-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1)–(2) bekezdéseit és XXVIII. cikk (1) bekezdését.

IV.

- [23] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.
- [24] 1. Az érdemi vizsgálat során először a vonatkozó szabályozási környezet főbb, jelen ügy szempontjából releváns előírásait tekintette át az Alkotmánybíróság, és a Kkt. 9/D. §-a, valamint 15/A–E. §-ai alapján a következőket állapította meg.
- [25] A Kkt. 9/D. § (3) és (9) bekezdéseibe foglalt kifejezett rendelkezés szerint a járművek helyi vagy országos közutakon, valamint a helyi önkormányzat vagy az állam tulajdonában álló közforgalom elől el nem zárt magánutakon, tereken, parkokban és egyéb közterületeken történő várakozása polgári jogi jogviszonyt hoz létre. A parkolóhely használatára vonatkozó szerződéses jogviszony a parkolás tényével, tehát ráutaló magatartással jön létre. A várakozási díj és a pótdíj megfizetéséért a jármű üzemeltetője felel.
- [26] A Kkt. 15/A–B. §-a díj fizetési kötelezettség alá eső várakozási területek kijelölésének és a díjfizetési kötelezettség megállapításának alapvető szempontjait és korlátait határozza meg. A Kkt. 15/C. §-a rögzíti, hogy ha a jármű díjfizetési kötelezettség alá eső várakozási területen díjfizetés nélkül várakozik, vagy a kifizetett várakozási időt egy óránál rövidebb időre történt fizetés esetén 5 perccel, egy órára vagy annál hosszabb időre történt fizetés esetén legalább 15 perccel túllépi, várakozási esetenként egy órai várakozási díjat, továbbá pótdíjat kell fizetni. E paragrafus (2) bekezdése – az indítványozó által támadott előírás – határozza meg a fizetendő alap- és emelt összegű pótdíj mértékét, és írja elő azt, hogy az alappótdíj kiszabásáról szóló értesítést a jármű szélvédőlapátján, vagy a járművön egyéb jól látható helyen kell elhelyezni. A (2a)–(5) bekezdések a pótdíj kiszabásával kapcsolatos egyéb részletszabályokat tartalmaznak (pl. egy éves elévülési szabály, késedelmi kamat kizártsága, kerékbilincsel rögzített járműre vonatkozó szabályok, pótdíj ismételt kiszabhatóságának kizárása egy naptári napon belül stb.).
- [27] A Kkt. 15/D. §-a a pótdíjkövetelés érvényesítésére vonatkozó előírásokat határozza meg, és – egyebek mellett – e körben úgy rendelkezik, hogy ha a várakozási díjat és a pótdíjat nem fizették meg, a díj- és pótdíjfizetési felszólítást a várakozási terület díjfizetés nélküli használatának időpontjától számított 60 napos jogvesztő határidőn belül a jármű üzemeltetője részére postai küldeményként, vagy más egyéb igazolható módon kell megküldeni. Végezetül pedig a Kkt. 15/E. §-a várakozási díjakból és pótdíjakból eredő bevételeknek és azok felhasználásának nyilvántartását rendeli el és a díjfizetési kötelezettség teljesítésének ellenőrzéséhez, a díj- és pótdíjkövetelés érvényesítéséhez szükséges adatkezelésről rendelkezik.
- [28] A Kkt. e rendelkezései – amelyeket a jogalkotó a 109/2009. (XI. 18.) AB határozat nyomán illesztett a törvénybe – egyértelművé teszik, hogy a gépjárművet ténylegesen használó, az azzal várakozó személy által meg nem fizetett parkolási díj polgári jogi jogviszonyból eredő kötelmi jellegű pénzkövetelés, amely a kötelelem alanyainak akarata – szerződése – alapján jön létre. A parkolás tényével az adott helyen várakozó személy tudomásul veszi, hogy a feltüntetett tájékoztatás szerinti várakozási díj fizetésére köteles. „Amennyiben a díjat a szolgáltatást igénybe vevő nem fizeti meg, szerződésszegést követ el, emiatt pedig pótdíj fizetésére köteles. A pótdíj a szerződésszegés különleges jogkövetkezménye, lényegét tekintve a szerződést biztosító mellékkötelezettség szerepét tölti be {3175/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [12]}” {3215/2013. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [29] 2. Az indítványozó a Kkt. 15/C. § (2) bekezdését érintően elsődlegesen az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét állította, és – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt alapjogvédelmi tesztre hivatkozással – a „jogállamisághoz és jogbiztonsághoz való jog” szükségtelen és aránytalan korlátozását, valamint a normavilágosság sérelmét állította.
- [30] Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy az „Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. Funkciója nem más, minthogy garanciális szabályként rögzítse az alapvető jogok korlátozhatóságának általános kereteit” {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [35]}. A szükségességi-arányossági teszt lefolytatására tehát Alaptörvényben biztosított jogokkal összefüggésben van lehetőség. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint „csak kivételes esetekben, így

a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén ismeri el a jogbiztonság elvét olyan Alaptörvényben biztosított jogként, amelyre alkotmányjogi panasz alapítható {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14], 3195/2015. (X. 14.) AB határozat, Indokolás [29]}” {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [35]}. Ebből következően jelen ügyben sem volt arra lehetőség, hogy az Alkotmánybíróság a kérelmet az indítványozó által állított összefüggésben, alapjog esetleges korlátozásaként vizsgálja, és szükségességi-arányossági szempontokat mérlegeljen. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított kérelemmel összefüggésben az Alkotmánybíróság csak azt vizsgálhatta, hogy a Kkt. 15/C. § (2) bekezdése a jogbiztonság és az abból levezetett normavilágosság követelményével összhangban áll-e.

- [31] Az Alkotmánybíróság a jogállamiság, jogbiztonság és a normavilágosság összefüggéseivel már számos korábbi határozatában foglalkozott. A 9/1992. (I. 30.) AB határozat szerint jogállamiság elvéből levezetett jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csak az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Ezért alapvetőek a jogbiztonság szempontjából az eljárási garanciák (ABH 1992, 59, 65.). A 26/1992. (IV. 30.) AB határozat arra mutatott rá, hogy a jogszabály értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalma is a jogbiztonságból fakadó követelmény (ABH 1992, 135, 142.). Az idézett megállapításokat az Alaptörvény hatályba lépése után – a 13/2013. (VI. 17.) AB határozat indokolása [28]–[34] bekezdésében foglaltak alapján – egyetértően idézte és megerősítette egyebek mellett a 24/2013. (X. 4.) AB határozat (Indokolás [48]) és a 3098/2016. (V. 24.) AB határozat is (Indokolás [30]).
- [32] Az eddigi alkotmánybírósági gyakorlat szerint „[a]lkotmánysértésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései annyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabály-értelmezés már nem elegendő” [1263/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 672–674.; 3047/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [18]]. Tehát az Alkotmánybíróság a nem kellő pontossággal megfogalmazott jogszabályi rendelkezés esetében sem állapítja meg automatikusan a jogbiztonság sérelmét, ha a törvényi rendelkezés bizonytalansága a törvény alkalmazása során feloldható [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 135, 142.]. A 24/2013. (X. 4.) AB határozat e megállapításokat megismételve és megerősítve kiemelte azt is, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak a norma egyértelműségének követelményével kapcsolatos eddigi gyakorlata szerint a jogszabályokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően, világosan és közérthetően kell megszövegezni. A jogszabály-értelmezési nehézségeket általában a jogalkotói vagy jogalkalmazói jogszabály-értelmezés eszközeivel kell felszámolni” [Indokolás [49], lásd összefoglalóan: 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [30]–[33]].
- [33] Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a vizsgált ügyben a normavilágosság követelményével összefüggésbe hozható aggály nem áll fenn: a Kkt. egyértelműen szabályozza a parkolási jogviszony jogi természetét (polgári jogi szerződés), a támadott jogszabályi rendelkezés pedig a szerződésszegés jogkövetkezményét rögzíti világosan. A parkolási jogviszony a parkolás tényével létrejön, jogi értelemben a nemfizetés szerződésszegésnek minősül, amelynek a jogkövetkezményével a parkolási szolgáltatást igénybe vevő személy ettől az időponttól kezdődően tisztában van. A jogi helyzet – az alap- és az emelt összegű pótdíj fizetési kötelezettség beálltára vonatkozó jogszabályi előírás – világos, kiszámítható és előre látható. A fizetési kötelezettség a járművön elhelyezett értesítéstől függetlenül beáll. A norma homályos vagy ellentmondásos tartalommal nem bír, minden érintettnek megvan a lehetősége, hogy a fennálló jogi helyzethez „igazíthassa döntését és magatartását, s számolni tudjon a jogkövetkezményekkel” [11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH, 1992, 77, 91–92.]. Az indítvány tehát az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem megalapozott.
- [34] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a jogalkotónak lehetősége van arra, hogy jogpolitikai és a jogszabály alkalmazásával kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok alapján egyes praktikus, célszerűségi szempontok figyelembe vételével a parkolási jogviszony részletszabályait – ahogyan arra a kezdeményező bíró is utal saját megoldási javaslatok felvillantásával – a hatályostól eltérő módon határozza meg (lásd az alapvető jogok biztosának Jelentése az AJB-2016/2014. számú ügyben). Ez azonban nem alkotmányossági kérdés.
- [35] 3. Az indítványozó bíró hátrányos megkülönböztetésnek tartja, hogy a járművön elhelyezett értesítéshez hozzájutókkal ellentétben az ahhoz – nem felróható módon – hozzá nem jutók tulajdonképpen nem mérlegelhetik, hogy megfizetik-e az alappótdíjat, és mindenképpen az emelt összegű pótdíj megfizetésére kötelesek.

- [36] Az indítvány alapjogot érintő, illetve az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti védett tulajdonsággal összefüggő, alapjogot érintő megkülönböztetésre nem utal, így az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján vizsgálta a kérelmet. E rendelkezés kimondja, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő, ez az általános jogegyenlőségi előírás „a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlő kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső alapja az egyenlő méltóság” {8/2015. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [41]}. A megkülönböztetés alkotmányosságának a vizsgálatakor alapvetően abból kell kiindulni, hogy „a diszkrimináció tilalma nem jelenti azt, hogy minden különbségtétel tilos, hanem azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a jognak mindenkit egyenlő méltóságú személyként szükséges kezelnie” {3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [47]}. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének a sérelme miatti alaptörvény-ellenesség akkor állapítható meg, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos – homogén – csoportba tartozó (egymással összehasonlítható helyzetben lévő) jogalanyok között tesz különbséget, és a különbségtétel nem igazolható: az eltérő szabályozásnak nincs ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka, vagyis önkényes {lásd különösen: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41], 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]}. A hátrányos megkülönböztetés tilalma arra a követelményre vezethető vissza, hogy a hasonló helyzeteket hasonló módon kell kezelni, de nincs szó önkényes megkülönböztetésről, ha az életviszonyok eltérő szabályozásának van megfelelő, ésszerű indoka.
- [37] Az Alkotmánybíróság ismét hangsúlyozza, hogy a parkolás ténye polgári jogi szerződéses jogviszonyt hoz létre, a meg nem fizetett parkolási díj polgári jogi jogviszonyból eredő kötelmi jellegű pénzkövetelés, a pótdíj pedig a szerződésszegés – a parkolási díj meg nem fizetésének – jogkövetkezménye. Amint azt az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, „[k]létségtelen, hogy az értesítésnek a szélvédőlapáton történő elhelyezése nem jelenti szükségképpen, hogy a szerződésszegő fél megfelelő időben (még a 15 nap elteltét megelőzően) értesül a pótdíj kiszabásáról (pl. mert az értesítést valaki leveszi a gépjárműről), a szerződésszegés tényével (vagyis a díj meg nem fizetésével) azonban tisztában van (ha nincs, akkor az az eljárás során tisztázandó, beleértve azt is, hogy történt-e szerződésszegés)” {3175/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [17]}.
- [38] A parkolási szerződés visszterhes kötelelem, amellyel összefüggésben a szerződésszegés következményeit a jogalkotó egységesen szabályozza. A Kkt. az indítványozó állításával szemben nem tartalmaz különbségtételt: a jogszabály minden parkolást igénybe vevő, ám a parkolási díjat megfizetni elmulasztó számára azonos módon, differenciálatlanul lehetővé teszi a csökkentett összegű alappótdíj megfizetését, és ezzel az emelt összegű pótdíj elkerülését. Alkotmányjogi szempontból nem értékelhető úgy, hogy a jogalkotó a pótdíjazás szabályainak meghatározásával azonos helyzetben lévő személyek között egyenlőtlenül osztott volna el jogosultságokat, az egyenlőkénti kezelés alkotmányos követelményét megsértette volna. Az Alaptörvény XV. cikkére alapított kérelem ezért nem megalapozott.
- [39] 4. Végezetül az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére vonatkozó hivatkozását vizsgálta meg.
- [40] Az Alkotmánybíróság – utalva a korábbi gyakorlatára, és megállapítva az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érvek felhasználhatóságát – a 2/2017. (II. 10.) AB határozatában a következőképpen foglalta össze a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját: a „tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.]. A tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye [14/2004. (V. 7.) AB határozat, ABH 2004, 241, 266.]. A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll” (Indokolás [45]–[53]).
- [41] A bíró véleménye szerint jelen ügyben azért sérül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, mert vélelmezni kell, hogy a járművön elhelyezett értesítést az érintett valóban meg is kapta. Ez a *quasi* megdönthetetlen törvényi vélelem megakadályozza a bírót abban, hogy igazságos, tisztességes döntést hozzon az emelt összegű pótdíj fizetési kötelezettséggel kapcsolatban.
- [42] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti. A támadott jogszabályi rendelkezés ugyanakkor egy jogszabály által megállapított általános szerződési feltétel, amely ebben az értelemben nem érinti a bírósági eljárás rendjét. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog

érvényesülése azt követeli meg, hogy a bíróság azzal összefüggésben, hogy egyrészt valóban történt-e szerződésszegés, illetve, hogy beállt-e pótdíj fizetési kötelezettség, a felek előadását és bizonyítékait számba vegye, mérlegelje, és annak alapján hozza meg a döntését a vonatkozó jogszabályi rendelkezések alkalmazásával. A Kkt. 15/C. § (2) bekezdéséből nem következik, hogy az eljáró bíró a perben azért, mert az alkalmazandó jogszabályi rendelkezéssel nem ért egyet, a *fair trial* alkotmányossági követelményének ne tudna eleget tenni. Az alkalmazandó norma az Alkotmánybíróság megítélése szerint a bírósági eljárás egészének a tisztességességével összefüggésben nem ébreszt alkotmányos kételyeket.

[43] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság a bírói kezdeményezésben hivatkozott alaptörvényi rendelkezések sérelmét nem állapította meg, és az indítványt elutasította.

Budapest, 2018. szeptember 25.

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1037/2018.

